

Tarkastaja Eija Mutila, Satakunnan ELY-keskus

Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa Satakunnan alueella valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtävistä. Tehtäviin kuuluvat mm. pk-yritysten kehittäminen ja rahoitus, työllistämispalvelut, maaseudun kehittäminen ja maaseutupolitiikkaan liittyvät valvontatehtävät.

Maaseutupalveluiden keskeisiä tehtäviä ovat maaseudun kehittäminen mm. investointirahoituksella. Hanketoiminnalla vahvistetaan maaseudun kilpailukykyä ja elinvoimaisuutta sekä pyritään ympäristökuormituksen vähentämiseen ja kulttuurimaiseman hoitoon.

Maatalouden vesiensuojelu – keskeinen haaste maaseudun elinvoimaisuuden rinnalla

Yhdyskuntien ja teollisuuden jätevedenpuhdistuksen tehostumisen myötä maatalous on suhteellisesti merkittävin vesistöjemme ravinnekuormittaja. Vuonna 2008 ihmistoiminnan aiheuttamasta vesistöjen kokonaisfosforikuormituksesta 67 % ja 53 % typpikuormituksesta oli peräisin maataloudesta siitä huolimatta, että viljelykäytännöt ovat muuttuneet 1990-luvulla selvästi ympäristöystävällisempään suuntaan. Vaikka aktiiviviljelijöiden määrä Satakunnassa on vähentynyt 25 % 10 vuodessa, ei maatalouden kuormitus ole vähentynyt samassa suhteessa. Viljelty peltopinta-ala on pysynyt samana, paikallisesti jopa kasvanut peltojen raivauksen myötä. Tilakoon kasvun myötä kotieläintalous on keskittynyt suurempiin yksiköihin, jolloin mm. lannan levittämiseksi ja varastoinnille on tullut uusia haasteita.

Maatalouden ympäristötuki on osa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa vuosille 2007-2013. Maatalouden vesiensuojelussa ympäristötuki on tärkein keino tilakohtaisessa vesiensuojelussa. Ympäristötukijärjestelmän keskeisiä toimenpiteitä ovat mm. lannoituksen vähentäminen, talviaikainen kasvipeitteisyys ja kevennetyt muokkausmenetelmät, torjunta-aineiden käytön vähentäminen, säätösalaajitus, suojakaistat ja -vyöhykkeet ja monivaikutteiset kosteikot.

Vuonna 2012 yli 90 % Satakunnan aktiivituloista on sitoutunut ympäristötukeen. Nykyisen ympäristötukijärjestelmän viimeinen toteutusvuosi on 2013. Uutta ohjelmakautta vuosille 2014-2020 valmistellaan Maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä eri sidosryhmien kesken. Tavoitteena on aikaansaada ympäristökorvausjärjestelmä, johon mahdollisimman moni viljelijä sitoutuisi, ja jossa vesiensuojeluun liittyvät toimenpiteet olisivat tehokkaita ja niitä toteutettaisiin vesiensuojelun ongelma-alueilla. Peltoviljelyn ravinnepäästöjä pienennetään eroosiota vähentävillä toimilla ja viljelytapoja kehittämällä. Lisäksi lannoitteiden käyttöä vähennetään ja tarkennetaan erityisesti pelloilla, joiden ravinnetaso on korkea. Muita toimenpiteitä ovat viljelyalueiden kasvipeitteisyyden sekä suojavyöhykkeiden ja kosteikkojen määrän lisääminen kohdennetusti. Myös karjanlannan hyötykäyttöä pyritään edistämään ja selvitetään keinoja, joilla lannan varastointia ja käsittelyä parannetaan. Hyviä käytäntöjä edistävää koulutusta ja neuvontaa jatketaan.

Huoli omasta ympäristöstä on muutettava positiiviseksi toiminnaksi ympäristön hyväksi

Korvausjärjestelmät ja hankkeet eivät yksin riitä ratkaisemaan esim. vesistöjen ravinnekuormitusta, mutta ne ovat tärkeitä työkaluja parempaan vedenlaatuun pyrittäessä. Näiden lisäksi tarvitaan vesienhoitoon myös motivaatiota ja vahvaa yhteistyötä. On tunnettava oman ympäristön arvot, mutta myös tunnistettava sen uhkatekijät. Hanketoiminta on tässä tehtävässä keskeisessä roolissa, kun kootaan yhteen paikallistason toimijat. Hankkeiden myötä tarjotaan osaamista ja apua oman ympäristön parantamiseen ja sen nostamiseen vetovoimatekijäksi. Maaseudun elinvoimaisuus edellyttää, että se tarjoaa hyvät puitteet yrittämiselle ja asumiselle.

Satavesi-ohjelman kunnioitettava 10 vuoden toimintakausi on varmasti vastannut jo moniin edellä esitettyihin haasteisiin ja hankkeen tekemä työpanos on aktivoitunut ja tuottanut positiivista muutosta oman Satakuntalaisen ympäristön hyväksi.